

ПОГОДЖЕНО
педагогічною радою
протокол від 31.08.2023 № 9

ЗАТВЕРДЖЕНО
наказ від 31.08.2023 №60р
наказ від 01.09.2025 №52а/г

СТРАТЕГІЯ
подолання освітніх втрат
Запорізького академічного ліцею №45
Запорізької міської ради

Запоріжжя - 2025

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Освітні втрати — це прогалини у знаннях і навичках, які виникають в учнівства під час освітнього процесу у порівнянні зі стандартами освіти та очікуваними результатами навчальних здобутків.

Освітні втрати можуть виникати з різних — як індивідуальних, так і системних — причин, а саме: здоров'я, війна, пандемія, надзвичайні ситуації природного характеру.

Значний вплив також накладається на освітні втрати, зумовлені у 2020—2021 роках пандемією COVID-19. Окрім безпосередньої зупинки освітнього процесу, що мав місце у всій країні після 24 лютого 2022 року, а також обмежень дистанційного навчання, на виникнення освітніх втрат можуть впливати також інші чинники:

- ☐ бойові дії та окупація;
- ☐ повітряні тривоги;
- ☐ виїзд учнівства за кордон;
- ☐ переїзд у межах України;
- ☐ відключення електроенергії.

Освітні втрати мають ознаки “снігової кулі”: якщо прогалини з'являються на певному рівні освіти, то ці прогалини зумовлюють наступні прогалини.

Для не накопичення прогалин необхідно вчасно, хоча би на локальному рівні, кожному вчителю визначити, **які елементи навчального матеріалу є ключовими**.

Для виправлення ситуації пропонуються цільові заходи для допомоги учням в надолуженні втраченого.

Можливі варіанти:

1. Збільшення часу навчання
2. Прискорена освіта
3. Програми прискореного навчання
4. Корекційні програми
5. Адаптивне навчання
6. Програми надолуження освітніх втрат

<https://osvitanova.com.ua/posts/5627-stratehii-nadoluzhennia-osvitnikh-vtrat-i-aki-isnuiut-i-aki-pidtrymuiut-vchyteli>

Стратегія з надолуження освітніх втрат є комплексом заходів для здобувачів загальної середньої освіти, спрямований на:

- визначення прогалин у навчанні та їх компенсацію,
- адаптацію,
- пріоритезацію предметів (знань та компетентностей),
- надання психологічної та соціально-емоційної підтримки.

Алгоритм вимірювання та подолання освітніх втрат та освітніх розривів здобувачів освіти гімназії:

1. Визначити точку відліку та обрати інструментарій вимірювання освітніх втрат.
2. Провести моніторингові діагностичні дослідження щодо визначення навчальної успішності здобувачів освіти «на вході».
3. Здійснити коригування навчальних програм та календарно-тематичних планів з урахуванням потреби в подоланні освітніх втрат і освітніх розривів.
4. Вибудувати індивідуальні освітні траєкторії для кожного здобувача освіти, які мають навчальні прогалини.
5. Розробити додатковий якісний освітній контент, акцентований на темах, що потребують надолуження.
6. Забезпечити проходження вчителями курсів із питань ефективних технологій подолання навчальних втрат.

Цілісна система освітніх вимірювань із використанням різноманітних інструментів включає:

- стандартизоване тестування та адаптивне комп'ютеризоване тестування;
- довготривалий загальнодержавний моніторинг якості освіти;
- локальний моніторинг успішності окремих категорій здобувачів освіти в опануванні окремими предметами, розділами освітніх програм тощо;
- централізовані онлайн-платформи для вимірювання навчальних втрат і надолуження навчального матеріалу.

Шляхи подолання освітніх втрат та освітніх розривів:

- організація індивідуальних та групових консультацій;
- компенсуючі та коригуючі уроки;
- додаткові заняття в канікулярний час;
- перегляд та адаптація освітніх програм;
- розробка власних навчальних програм, коригуючи зміст та результати навчання з урахуванням виявлених освітніх втрат;
- коригування КТП з урахуванням результатів моніторингу успішності учнів.

Інструменти подолання освітніх втрат та освітніх розривів:

1. **Проведення діагностики навичок і знань здобувачів освіти,** щоб визначити, які конкретні теми потребують найбільшої уваги і підтримки. Це допоможе зосередитися на важливих аспектах зі здобувачами освіти, які не досягли базового рівня навчальних досягнень.
2. **Планування індивідуального підходу.** Врахування потреби кожного здобувача освіти та його індивідуальних особливостей. Проведення додаткових індивідуальних годин, індивідуальних консультацій під час ОП, рекомендації додаткових вправ за наданим прикладом та матеріалів для самостійного вивчення.
3. **Активна взаємодія під час освітнього процесу.** Створення стимулюючої та сприятливої атмосфери в класі, де здобувачі освіти можуть вільно висловлювати свої думки та питання. Залучення до дискусій, вирішення проблемних ситуацій та колективного вивчення матеріалу.
4. **Застосування засобів візуалізації,** які допоможуть здобувачам освіти краще зрозуміти абстрактні ідеї та збільшити їх зацікавленість.
5. **Використання комп'ютерних програм, веб-ресурсів та мобільних додатків** може зробити освітній процес цікавим. Платформа «Всеукраїнська школа онлайн» містить контент із ключових навчальних тем, який є доступним, якісним і помічним здобувачам освіти для розуміння навчального матеріалу. Здобувачі освіти можуть пройти відповідні уроки, виконати запропоновані вправи, перевірити себе ще раз.
6. **Мотивація та похвала здобувачів освіти.** Визначення цілей для кожного здобувача освіти окремо та підтримка при досягненні кожної цілі. З'ясування, чому саме здобувачі освіти мають освітні втрати, які сторони мотивації в них не сформовані, допомога в організації освітньої діяльності, з метою появи мотивації до навчання. Створення стимулів для успіху в навчанні.

**Програма подолання освітніх втрат за попередній навчальний рік,
викликаних реаліями військового часу, розрахований
на наступний навчальний рік**

<i>№ з/п</i>	<i>Зміст роботи</i>	<i>Дата виконання</i>	<i>Відповідальні</i>
1.	Визначення базових предметів (пріоритезація)	вересень	Педагогічний колектив
2.	Розробити діагностичні тести для визначення рівня опорних знань у здобувачів освіти та вимірювання освітніх втрат з конкретного предмета.	вересень	вчителі-предметники
4.	Провести діагностувальні роботи: з метою виявлення прогалин, створити карту опорних знань власного предмету. До неї мають увійти найголовніші теми (правила, формули тощо), для кожного класу з певного навчального предмета.	вересень	вчителі-предметники
5.	Визначити пріоритетність тем, з яких виявлено найнижчі результати	після проведення ДР №1	вчителі-предметники
6.	Провести аналіз результатів ДР №1 та внести корективи в КТП : перерозподіл навчального часу між темами; - закріплення раніше вивчених тем (на уроках та індивідуальні консультації учнів за запитом); - або розроблення власної навчальної програми, коригуючи зміст та результати навчання з урахуванням виявлених освітніх втрат.	після проведення ДР №1	вчителі-предметники
7.	Відповідно плану повторення, закріплення раніше вивчених тем, повторювати навчальний матеріал на відведених для цього уроках та індивідуальних консультаціях.	жовтень	вчителі-предметники
9.	Продовжити надолуження освітніх втрат через повторення базових знань кожної нової теми.	жовтень	вчителі-предметники
10.	Провести ДР № 2 з метою перевірки рівня подолання освітніх втрат.	Початок листопада	вчителі-предметники
11.	Продовжити роботу над подоланням ОВ протягом навчального року.	протягом н.р.	вчителі-предметники
12.	Провести ДР №3 з метою виявлення результатів роботи над подоланням освітніх втрат протягом навчального року.	Травень	вчителі-предметники
13.	Провести моніторинг результативності проведеної роботи із подолання освітніх втрат з метою коригування планування діяльності ліцею на наступний навчальний рік.		Адміністрація ліцею

Для компенсації виховних та психологічних втрат необхідно:

- на світоглядному, науково-теоретичному й виховному рівнях здолати у молодого покоління відчуження від своїх національно-історичних коренів;
- надати психологічну підтримку учасникам освітнього процесу, яка сприятиме попередженню появи посттравматичного стресового розладу, тривожних розладів та депресій (перенаправлення до професійної допомоги у складних випадках);
- дотримуватися основних принципів щодо захисту дітей від будь-яких форм жорстокого поводження, насильства та наруги;
- паралельно з навчанням передбачити емоційну підтримку здобувачів освіти.

Узагальнення результатів роботи ліцею по усуненню освітніх втрат та освітніх розривів:

1. Провести підсумкове моніторингове дослідження навчальних досягнень здобувачів освіти.
2. Визначити найбільш ефективні методи/технології подолання освітніх втрат.
3. Здійснювати адаптивне гнучке планування, яке б передбачало перерозподіл навчального часу між темами, або розробляти власні навчальні програми, коригуючи зміст та результати навчання з урахуванням виявлених освітніх втрат, розробити завдання різних рівнів складності для окремих здобувачів освіти.
4. Здійснювати методичний супровід педагогічних працівників з питання надолуження освітніх втрат.
5. Розробити та затвердити на засіданнях науково-методичних кафедр вчителів план подолання освітніх втрат на наступний навчальний рік з урахування відповідної роботи та отриманих результатів за попередній навчальний рік.

На допомогу вчителів

1. У зручний для дітей час можна виконувати [діагностичні тести на платформі ВШО](#). Їх розробили в межах ініціативи “Збереження доступу до шкільної освіти” від проєкту “Супровід урядових реформ в Україні” (SURGe).
2. Крім діагностичних тестів, на сайті [“Всеукраїнської школи онлайн”](#) є відеоуроки із завданнями для учнів 5–11 класів.
3. Помічними також будуть **аудіоуроки для 8–11 класів з історії України, української мови та літератури** [“Вчися вухами”](#) від ГО “Смарт освіта”.
4. Також учні можуть самостійно опрацьовувати **ресурси, де вчителі пояснюють теми шкільної програми**:
 - Курс [“Лайфхаки з української мови. Підготовка до ЗНО”](#) на платформі EdEra теж має тести, допоміжні матеріали та інтерактивні конспекти;
 - [-тренажер із правопису української мови](#) пропонує різні вправи для закріплення та перевірки тем;
 - онлайн-курс [“Історія України в історіях”](#) від EdEra пропонує добірку відео, подкастів, текстів та тестів;
 - безкоштовний курс [“Ізі ЗНО”](#) допоможе вчити англійську за мемами, серіалами та фільмами;
 - ресурс [Englishpage](#) містить безплатні онлайн-уроки граматики, вправи із читання, письма та аудіо;
 - онлайн-курс [“Автостопом по біології”](#) має конспекти та тестові завдання;
 - [YouTube-канал](#) вчителя фізики Павла Віктора, де зібрано 45 відеоуроків із докладними поясненнями та прикладами розв’язання задач.
5. Освітні втрати: причини та шляхи подолання разом з проєктом «Всеосвіта»
6. Долаємо освітні втрати: поради для вчителів української мови та літератури
7. Проєкт **“Клуб НУШ”** за підтримки Міжнародного фонду “Відродження” [розробив посібник](#) “Подолання освітніх втрат з української мови та літератури. Методичні рекомендації та приклади уроків”.